

LANGUAGE BIOGRAPHY. CASE STUDY

Maria Suciu

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: We believe it is a relevant theme, whereas this type of texts has been studied only in the field of didactics, sociolinguistics, and as an instrument of assessment. Our corpus consists two texts obtained by an interview formed of 12 questions which have the purpose of "request" the linguistic biography of a person. This study is part of a broader research (doctoral thesis), in which they are contained and monologue texts taken from the site www.youtube.com and transcribed. The interview is structured in two parts, the first part containing the demographic questions (the place where he grew up the speaker, languages known), the second part focuses on the "how and where" our respondent learned the language whose biographies we are creating. The last question deals with matters of culture.

For the analysis of the texts we use the sequential model, whereas in the texts we can delineate several kinds of discursive operations and they seem to be relevant to differentiate between narrative genres. The most important of the sequences is the narrative itself (denoted SN) will be recognized by identifying verbs event at past tenses. Other types of sequences are the "metalinguistics" sequences (ML) in which the speaker refers to the language that he learned. The sequences of comments (subjective, cultural) (SC) are those sequences in which the speaker expresses opinions relating to the culture of the country of which he learned a language. The argumentative sequences (SA), inserted in the other sequences, comprise the ratings subjective personal opinions of the author and explain those views. Also, the texts there are sequences which contain information and personal, non-narrative thread, (SP), but also descriptive sequences (SD). This type of approach we believe that facilitates comparison of the language biography and the delimitation of the genus its proximate-biography.

Keywords: language biography, narrative genre, récit de vie, sequential analysis, narrative sequence.

1. Biografia lingvistică

Secțiunea va cuprinde trei părți. În prima parte vom prezenta definirea termenului, în a doua ne vom îndrepta atenția înspre perspectiva didactică, iar în ultima vom prezenta câteva aspecte sociolingvistice.

1. 1. Definirea termenului

Perregaux dă o definiție a biografiei lingvistice pe care o încadrează în volumul apărut în 2003: „Biografia lingvistică a unei persoane reprezintă toate căile lingvistice, mai lungi sau mai scurte, mai puține sau mai numeroase, pe care le-a parcurs în formarea bagajului lingvistic; este un subiect istoric care a traversat una sau mai multe limbi, materne sau străine, care constituie un bagaj lingvistic în continuă schimbare. Acestea sunt, în total, limba și experiențele acumulate în ordine aleatorie, care se diferențiază una față de cealaltă”.

1. 2. Importanța didactică

În didactică, scopul biografiei este îndreptat înspre evidențierea căilor de învățare pentru a pune în evidență parcusul de dobândire a limbii și pentru a oferi o mai clară vizibilitate asupra

pluralității limbilor. Ele oferă instrumentele necesare pentru înțelegerea mecanismelor de achiziție a limbii străine care constituie o bază importantă pentru crearea instrumentelor de predare și pentru dezvoltarea strategiilor pentru predarea limbilor străine.¹

Biografiile lingvistice privesc evoluția vorbitorului în învățarea limbilor străine, motiv pentru care acestea se pot realiza doar în cazul plurilingvilor, având în vedere și modul în care limba este utilizată în discurs.

1. 3. Importanța sociolingvistică

Brohy discută despre importanța biografiilor lingvistice în cercetarea sociolingvistică, unde sunt folosite din ce în ce mai mult pentru a suplimenta informațiile cu date "dure". Într-un sondaj realizat între 1983 și 1986 privind practicile lingvistice ale a douăzeci de cupluri și familiile bilingve / multilingve desfășurate în și în jurul orașului Freiburg², biografiile aveau ca scop să completeze și să diferențieze răspunsurile la întrebările închise ale trei chestionare (practici sociolingvistice și identități, abilități, atitudini).

Metoda de anchetă în cazul biografiei lingvistice este interviul. În redactarea interviului, cercetătorul are în prim-plan obiectivele cercetării sale și scopurile diferite atribuite lucrării pe care o redactează.

În următoarea parte a lucrării, vom discuta despre o abordare lingvistică ce va consta baza analizei secvențiale a textelor propuse. În cadrul acestei părți, vom prezenta teoriile propuse de William Labov și Jean-Michel Adam.

2. Abordarea lingvistic-deiscursivă

Această secțiune va fi formată din două părți, prezentarea secvenței narative, realizată din perspectiva lui William Labov și a lui Jean-Michel Adam, iar la final analiza textelor.

2.1. William Labov

Labov (1997) realizează o clasificare a tipurilor de secvențe narative: rezumate, orientări și coda: „Un rezumat este o frază inițială într-o narațiune care raportează întreaga succesiune a evenimentelor din narațiune; incipitul oferă informații despre timpul, locul evenimentelor unei narațiuni, identitățile participanților și comportamentul lor inițial; un coda este o frază finală care readuce narațiunea în momentul vorbirii”³. Aceste secvențe clasificate de Labov urmăresc firul povestirii.

Narațiunea personală are un caracter subiectiv, fiind determinată de diferite puncte de vedere. „Punctul de vedere al unei secvențe narative este domeniul spațio-temporal de la care informațiile furnizate de secvență pot fi obținute de un observator. O caracteristică a narațiunilor orale de experiență personală care le distinge foarte mult de narațiunea literară este reprezentată de faptul că în literatură se pot schimba punctele de vedere, se poate lua un punct de vedere impersonal și se poate intra în conștiința oricărui actor sau a tuturor actorilor. În narațiunile orale

1 Georges, Lüdi, *Sprachenlandschaft in der Schweiz*. Bundesamt für Statistik, Nurenberg, 2005.

2 Claudine Brohy, „Raconte-moi tes langues ...Les biographies langagières en tant qu'outils d'enseignement et de recherche”, *Bulletin VALS-ASLA (Association suisse de linguistique appliquée)* 76, 2002 p. 183-193.

3 William Labov, Joshua Waletzky, „Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience”, *Journal of Narrative and Life History*, volum 7, numărul 1-4, Universitatea Harvard și Universitatea Massachusetts, Lowell, 1987, p. 3-38, „A narrative normally begins with an orientation, introducing and identifying the participants in the action: the time, the place, and the initial behavior; the end of a narrative is frequently signaled by a coda, a statement that returns the temporal setting to the present”.

de experiență personală, există o singură opțiune. Evenimentele sunt văzute prin ochii naratorului.”⁴

Într-o narațiune cu caracter personal, e imposibil să vedem alte puncte de vedere, deoarece evenimentele sunt povestite în funcție de percepția pe care o are naratorul, iar veridicitatea evenimentelor poate fi afectată de această percepție.

De asemenea, întâmplările vor fi povestite într-o manieră subiectivă, de aceea e destul de dificil să ne dăm seama care este gradul de obiectivitate în relatarea întâmplărilor. Labov (1997) face distincția dintre evenimentele obiective și cele subiective: „un eveniment obiectiv este unul care a devenit cunoscut naratorului prin experiența senzorială. Un eveniment subiectiv este unul pe care naratorul îl cunoaște prin memorie, reacție emoțională sau senzație internă.”⁵ În cazul biografiilor lingvistice, gradul de subiectivitate este foarte ridicat, fiind vorba despre povestirea unei experiențe personale.

2.2. Jean-Michel Adam

Jean-Michel Adam (1992) prezintă cele șase componente ale unei secvențe narative, fără de care nu putem vorbi despre un text narativ.

1. Succesiunea evenimentelor

Acest prim component reprezintă baza unei narațiuni, deoarece este necesar să avem evenimente care sunt povestite într-o ordine cronologică. Succesiunea evenimentelor are loc într-un timp t și apoi $t + n$, temporalitatea fiind o caracteristică foarte importantă a textului narativ.

2. Unitatea tematică

Acest al doilea component reprezintă existența unui subiect, individual sau colectiv, care povestește o întâmplare, o acțiune, un eveniment.

3. Predicate transformate

Prin predicatul transformat înțelegem schimbarea stării inițiale într-o stare finală, complet diferită, modificată prin proces. Astfel, există un P1 care se transformă de-a lungul acțiunii și devine P2.

4. Proces

Acțiunea narațiunii este procesul de transformare a începutului în final. În timpul acestei transformări, avem câteva etape: incipitul, dezvoltarea și încheierea.

5. Intriga

Intriga este o parte foarte importantă a unei povestiri, deoarece reprezintă punctul unde începe acțiunea: „Intriga reunește o succesiune de evenimente într-o figură totală”⁶ înzestrată cu un început și un sfârșit și este probabil să fie urmată de cine citește sau aude „povestirea”.

6. Evaluarea finală

Evaluarea finală este reprezentată de concluziile personale ale vorbitorului și se găsește la finalul procesului și este o reflecție asupra întregului proces.

În continuare, vom analiza secvențial cele două dialoguri.

4William Labov, Joshua Waletzky, „Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience”, *Journal of Narrative and Life History* 1987, p. 13

5William Labov, Joshua Waletzky, „Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience”, *Journal of Narrative and Life History*, 1987, p. 14.

6Jean-Michel Adam, *Les Textes. Types et Prototypes*, Éditions Nathan, 1992, p. 63, „La mise en intrigue permet de rassembler une succession d'événements en un tout signifiant faisant “figure”, doté d'un commencement et d'une fin, et susceptible d'être suivi par qui lit ou entend l'“histoire”

2.2. Analiză

În această parte a lucrării, vom analiza cele două dialoguri dintr-o perspectivă narativă, o altă abordare față de cele prezentate mai sus, în secțiunea dedicată prezentării biografiei lingvistice. Unul dintre texte se va găsi integral în anexe.

Text 1

Primul propus pentru analiză este un interviu, realizat de Liana Pop, avându-l participant pe Rudolf Windisch, profesor din Germania, specialist în lingvistică romanică și română. Scopul interviului a fost acela de a realiza biografia lingvistică a respondentului și cuprinde un set de întrebări pe care l-am administrat mai multor subiecți.

1. Secvența narativă

În ceea ce privește analizarea structurii narative, vom utiliza același prototipul preluat de la Jean-Michel Adam.

Sucesiunea evenimentelor, se poate observa datorită utilizării verbelor de eveniment la timpuri trecute: „m-am născut”, „m-am dus”. Sunt utilizate, de asemenea, și mărci pentru a indica timpul și spațiul: „'45-'46”, „după război”, „sudul Germaniei”, „Baden”. Textul respectă unitatea tematică, având singur subiect. Predicatele transformate, o altă parte a secvenței narative, reies din procesul de învățare, schimbarea stării inițiale într-o stare finală diferită.

P1: „**m-am întrebat** ce o fi asta cu (română)/ eu știu cu italiană \ portugheză \spaniolă și chiar și provensală\ sunt limbile importante limbile romanice”

P2: „limba română/ **o folosesc** acasă când stau de vorbă cu nevasta mea /și ne batem jocnu știu de ceva sau xxxx\ la magazin ăă în loc să uităm să nu folosim limba germană asta e prea scump”

Declanșarea acțiunii este aici marcată de momentul descoperirii, într-un mod întâmplător, lectoratului român din universitatea în care studia și începerea cursurilor de limbă română. Un alt moment important în derularea acțiunii este plecarea la Sinaia, la un curs de vară.

1. „și la un moment dat în primul sau al doilea semestru **am trecut** prin clădirea universității \ și acolo **am descoperit** o cameră cu o etichetă \ (lectorat român)\ m-am întrebat ce o fi asta cu (română)”;

Acțiunea narativă se identifică cu procesul de învățare. În demersul construirii procesului, sunt utilizate mai multe tipuri de conectori:

- adverbe de timp: „pe urmă”, „și așa mai departe”;
- conjuncția coordonatoare „și”;
- conectorii „pentru că” și „deoarece” în introducerea secvențelor argumentative.

2. Secvența argumentativă

Secvențele argumentative apar în interiorul altor secvențe, precum cea narativă (1) și cea metalingvistică (2):

1. „m-am dus în condiții familiară în renadia (...) **pentru că** tatăl meu înainte războiului era muncitor la casino din baden baden /însă cel badenxx s-a redeschis ca primul casino germania după război”

3. Secvența metalingvistică

Secvențele metalingvistice sunt părțile în care vorbitorul caracterizează limba engleză (1) sau face analogii între două limbi (2):

1. „*limba fran ăăă **engleză** cum spun eu din când în când îmi permit o **glumă lingvistică** \ ce e limba engleză / limba engleză este un dialect germanic stricat care s-a redus la un min de\ forme sim morfologice/ și sintactice*”;

Secvența metalingvistică, în acest exemplu, vizează unele aspecte gramaticale (morfologie, sintaxă), lexicale ale limbilor engleză, franceză și germană, dar și descrieri generale ale limbilor (engleză) și dialectelor (alemanic, șvăbesc).

4. Secvența de comentarii culturale

Partea culturală privește imaginea pe care vorbitorul și-a creat-o despre România și despre cultura românească, dar și secvențele în care vorbește despre politica regiunii în care trăia („și nemții adică administrația landului respectiv/ a avut contract cu franța cât eram obligat să învăț și limba franceză”). Este delimitată de secvența narativă, întrucât una dintre întrebările pe care le conținea interviul cerea un răspuns deprins de procesul de achiziție: „Cum vi se pare mentalitatea românilor?”

Se poate observa că textul respectă o structură narativă, deși la prima vedere poate părea fragmentat din cauză că are forma unui dialog. În continuare, vom prezenta același tip de analiză aplicat asupra celui de-al doilea dialog, tot un interviu.

Text 2

Al doilea text propus spre analiză este tot un interviu, realizat de Valentin Rațiu, o are ca respondent pe Dana Stroia. Aceasta a locuit o perioadă în Italia, unde a lucrat, din 2001 până în 2016, când s-a întors în România. Și în acest caz, scopul interviului a fost acela de a realiza biografia lingvistică a respondentei, cuprinde același set de întrebări administrat și interviului anterior. Și acest text are o structură narativă evidentă și se va analiza urmând aceeași structură secvențială.

1. Secvența narativă

În ceea ce privește analizarea structurii narative, vom utiliza același prototip pe care l-am folosit și în analiza textelor anterioare. **Sucesiunea evenimentelor** este construită prin utilizarea verbelor de eveniment la perfectul compus „m-am dus”, „am locuit”, se folosesc, de asemenea, și mărcile care indică timpul și spațiul: „2001”, „Târnăveni”, „Bobohalma”. Și în acest text avem un singur subiect care vorbește, respectându-se, astfel, unitatea tematică. Predicatele transformate, o altă parte a secvenței narative, reies din procesul de învățare, schimbarea stării inițiale într-o stare finală diferită.

P1: „*italiana **am învățat-o** în italia în perioada 2001-2017*”

P2: „***vorbesc** cu prietenii și la telefon / și pe whatsapp / pe messenger / ne vedem / am rămas în contact cu câțiva dintre prietenii care ni i-am făcut acolo \ și sigur că ne-au rămas o grămadă de cuvinte care le **mai folosim** și în casă*”

Declanșarea acțiunii este marcată de momentul plecării în Italia.

2. Secvența argumentativă

Secvențele argumentative apar, în acest caz, doar în cadrul secvenței narative:

1. „***am învățat-o** pentru că am muncit am început într-un restaurant*”

3. Secvența metalingvistică

Secvența metalingvistică se observă atunci când respondentă descrie limba italiană:

„e o limbă ușoară/ o limbă latină / o limba care se aseamănă în mare parte cu cuvintele noastre”

Acest text conține doar o singură secvență metalingvistică.

4. Secvența de comentarii culturale

Această secvență se regăsește în ultima parte a textului, fiind răspuns la ultima întrebare, referitoare la mentalitatea italienilor. În cadrul acestei secvențe, respondentă face o comparație între România și Italia pentru a evidenția diferențele pe care ea le consideră semnificative și pentru a oferi imaginea pe care ea o are asupra mentalității italienilor.

În urma analizei secvențiale a textelor, am constatat că ambele dialoguri urmează o structură narativă, având și alte tipuri de secvențe care conturează o biografie lingvistică bogată în detalii.

În ultima parte a lucrării, vom prezenta câteva concluzii.

Concluzii

Biografiile lingvistice reprezintă documente actualizabile în care autorul își redă parcursul de învățare a unei limbi străine. Din punct de vedere narativ, acestea se pot analiza utilizând un model secvențial, pentru a le diferenția de alte texte narative: de exemplu, prin existența secvențelor metalingvistice specifice lor. De asemenea, biografiile lingvistice pot avea particularități preluate și din alte genuri, precum textele preluate de pe internet sau interviurile. Textele preluate de pe youtube au secvența în care vorbitorul se prezintă și motivează scopul clipului pe care îl realizează. Interviurile sunt un mod de anchetă calitativă și sunt alcătuite din întrebări și răspunsuri, astfel că se remarcă diferitele intervenții ale intervievatorului.

Anexe

Respondent: Daniela Stroia,
România, femeie de serviciu la judecătoria Târnăveni
Durată: 6min 15s
Intervievator: Valentin Rațiu
Autor interviu: Maria Suciu
Autor transcriere: Maria Suciu

• SP	I. cum te numești / R: stroia daniela lucreția \
• SN	I. de unde ești și unde ai crescut / R: deci eu aoleu asta e o întrebare grea \ deci/ m-am născut la târnăveni \ am locuit în târgu mures până la 14 ani \ am după 14 ani ne-am mutat înapoi lângă târnăveni xxx unde am terminat studiile \
• SN	I: ce studii / R: studii profesionale \ croitorie \ de unde am și lucrat 5 anisori și în 2001 m-am căsătorit / am locuit un an la bobohalma / un pic la târnăveni\ după care am plecat în italia \
• SN	I. ce limbă vorbești acasă și cu cine / R: acasă vorbim românește / cu membri familiei/ cu vecinii \
• SN	I. ce alte limbi mai cunoști/ R: cunosc un pic engleza și aproape perfect italiana \
• SN	I: cum ai învățat engleză și cum ai învățat italiana / R: engleza am învățat-o la școală \ și din filme / televizor \ și italiana am învățat-o în perioada de 15 ani cât am locuit în italia /
• SN	I. cum și unde ați învățat italiana / R: italiana am învățat-o în italia în perioada 2001-2017 \
• SN	I: 2016 R: 2016 aaaa ok 2016 / 16 iunie bravo
• SN	I. de ce ați învățat italiana/ R: am învățat-o pentru nevoie / pentru nevoie \ pentru că am plecat în italia la muncă în 2001 \ și am vrut să o învățămpentru a ne înțelege cu poporul italian /
• SN	I. crezii că locuind în italia v-a ajutat să învățați italiana/ R: da::: sigur foarte mult \ locuind și nu doar locuind \ în primul rând muncind cu ei și între ei mult \
• SN	I: și așa ai învățat-o / R: da \ am învățat-o pentru că am muncit am început într-un restaurant / urmând un bar și eram doar cu italieni \ doar cu femei și bărbați și copii \ și a fost ceva rapid \ e o limbă ușoară/ o limbă latină / o limbă care se aseamănă în mare parte cu cuvintele noastre / și nu am avut și ne-a fost ușor \ mult mai ușor ca soțului meu care lucra în agricultură și era pe câmp doar el și tractorul \ din două din 14 ore sau 12 câte munceau \ aproape mai bine de 12/ era doar două cu persoane cu italieni \ și atunci el a învățat mult mai greu decât mine care

<ul style="list-style-type: none"> • SN 	<p>eram zilnic / ora de oră / minut de minut între ei \</p> <p>I. în ce situații și cu cine mai vorbești acum italiana/</p> <p>R: vorbesc cu prieteni și la telefon / și pe whatsapp / pe messenger / ne vedem / am rămas în contact cu câțiva dintre prietenii care ni i-am făcut acolo \ și sigur că ne-au rămas o grămadă de cuvinte care le mai folosim și în casă \</p> <p>I: cum ar fi de exemplu /</p>
<ul style="list-style-type: none"> • SN 	<p>R: cum ar fi de exemplu amore / xxx colazione care înseamnă mic dejun / xxx care este suc de portocale / sânt nu chiar foarte multe dar sânt multe care le zic și copiii \ multe cuvinte de exemplu gesticulatul din mâini ca ma che care ar însemna ceva de genul ce vrei /</p>
<ul style="list-style-type: none"> • SM 	<p>I: încă le mai folosesc /</p>
<ul style="list-style-type: none"> • SN 	<p>R: da da le mai folosesc și copii \ măcar că ei saracutii au cam uitat \ au cam uitat limba \ au cam uitat-o \</p> <p>I: cum ți se pare mentalitatea italienilor /</p> <p>R: păi la început la început când am ajuns după venind de la din românia de la țară sau mă rog nu chiar la țara ca 14 ani de adolescență i-am făcut la târgu mureș \ dar ulterior locuind la țară / nu ne-am adaptat la orice / la orice lucru / cu faptul că aveai wc afară / cu faptul că aveai camerele și joase cum no un pic un pic diferit \ ajungând acolo/ ne-am lovit de lucruri mari / camere mari / casele mari curțile / curățenie / ăăă fiecare avea o curte mare și două trei persoane care munceau pentru ei / femeile în casă / bărbat afară \ îs eleganți / îs oameni ăăă respectoși / îs oameni care trăiesc pentru ei \ să mănânce bine / să bea bine / să fie curați \ vorbesc de majoritatea \ sigur că există excepții ca peste tot \</p>
<ul style="list-style-type: none"> • SC 	

--	--

BIBLIOGRAPHY

- Adam, Jean-Michel, 1993, „Le texte et ses composantes. Théorie d'ensemble des plans d'organisation”, Collections *Annales Littéraires de l'Université de Franche-Comté*, Presses Universitaires de Franche-Comté.
- Adam, Jean-Michel, 1984, *Le Récit*, Paris, Presses Universitaires de France.
- Adam, Jean-Michel, 1992, *Les Textes. Types et Prototypes*. Paris, Éditions Nathan.
- Billiez, Jacqueline, 2011, „Les pratiques plurilingues: quelques leçons d'enquêtes”, în P. Blanchet & P. Chardenet (éd.), *Guide pour la recherche en didactique des langues et des cultures: Approches contextualisées*. Paris: Éditions des Archives Contemporaines.
- Fludernik, Monika, 2013, „Conversational Narration - Oral Narration”, *Hühn, Peter et al. (eds.): the living handbook of narratology*, Hamburg University Press.
- Labov, William, Waletzky, Joshua, 1987, „Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience”, *Journal of Narrative and Life History*, volum 7, numărul 1-4, Universitatea Harvard și Universitatea Massachusetts, Lowell, p. 3-38.
- Labov, William, 1997, „Some Further Steps in Narrative Analysis”, *The Journal of Narrative and Life History*.
- Lüdi, Georges, 2005, *Sprachenlandschaft in der Schweiz. Bundesamt für Statistik, Nuremberg*.
- Menguellat, Hakim, 2012, *Le rôle des biographies langagières dans l'identification des identités plurilingues*, Universitatea din Blida-Algeria.
- Molinié, Muriel, 2006, „Biographie langagière et apprentissage plurilingue”, în *Le français dans le monde. Recherches et applications*.
- Pop, Liana, « Mărci lingvistice și orientare discursivă », Colocviul Catedrei de română *Limba română. Controverse, delimitări, noi ipoteze*, 4-5 dec. 2009, Universitatea București.